

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 15.11.2010

Deres ref.: 200903028

Høring om regulering av konkurranse-, kunde- og ikke-rekrutteringsklausuler

Vi viser til departementets høringsbrev av 18. juni 2010.

Den norske Revisorforening var ikke blant høringsinstansene, men vi har blitt klar over denne høringen ved høringsfristens utløp.

Avtaler med kundeklausul er vanlige i revisorbransjen. Revisorforeningen har over fire tusen medlemmer. Noen av disse driver revisjonsfirmaer og andre er i ansettelsesforhold. Våre medlemmer er representert både på arbeidsgiver og arbeidstakersiden i avtaler med kundeklausul. Konkurransesklausuler er ikke vanlige i bransjen.

Den vanligste formen for kundeklausuler i revisjonsbransjen, er avtaler med ansatte om at de ikke kan overta revisjonsfirmaets kunder når de forlater firmaet uten å betale en kompensasjon. Avtalt kompensasjon settes typisk til mellom et halvt og ett års honorar. Det reflekterer det nivået som kunder i porteføljen ofte verdsettes til ved salg av en revisjonsvirksomhet.

Vi oppfatter at slike avtaler vil omfattes av forslaget i de tilfellene arbeidstakeren overtar en kunde etter selv å ha kontaktet kunden etter at ansettelsesforholdet opphørte. Vilklårene om skriftlighet, særlige grunner og kompensasjon til arbeidstakeren må være oppfylt for å kunne håndheve de delene av avtalen som omfattes av forslaget.

Ofta vil kundene ha vært der før den ansatte begynte, eller de er kommet senere, men kundene vil fortsatt være revisjonsselskapets kunder og inngå i grunnlaget for arbeidsgivers inntjening. Det er revisjonsselskapet som etter selskapslovgivningen er valgt som revisor og selskapet er også registrert som klientens revisor i Foretaksregisteret. Gjennom de foreslåtte reglene om kundeklausuler blir det firmaets kunder man som arbeidsgiver blir pålagt "å betale for" når den ansatte slutter, hvis man inngår og gjennomfører en avtale om kundeklausul.

Som tidligere ansatt fratras man ikke muligheten til å starte egen bedrift, selv om man ikke kan ta med seg de kundene man har betjent mens man var ansatt. Vi mener at begrensninger i muligheten til å ta med seg tidligere kunder, i de fleste tilfeller ikke vil være et vesentlig inngrep i den ansattes rett eller utgjøre noe reelt yrkesforbud.

Kundeklausuler må kunne avtales uten at den ansatte skal ha krav på kompensasjon. Det fremstår som et større inngrep overfor arbeidsgiver når deler av kundene, og derigjennom inntjeningsgrunnlaget, forsvinner med den tidligere ansatte. Kundeklausulene balanserer i disse tilfellene forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker ved at arbeidsgiver til en viss grad kan trygge avkastningen på de ressursene som legges ned i å bygge opp kundeforhold, og i å lønne og bygge opp kompetansen til medarbeiderne.

De foreslåtte reglene går etter vår oppfatning for langt i å begrense avtalefriheten på dette området. Avtalefrihet er tross alt det mest hensiktsmessige virkemiddelet som finnes for å håndtere de store ulikhetene det vil være mellom forskjellige ansettelsesforhold der kundeklausuler er aktuelle. Det skal mye til før lovregulering kan antas å gi en bedre og rimeligere løsning i de aller fleste avtaleforhold. Høringen underbygger ikke på noen måte at det vil være tilfelle for kundeklausuler. Det er ikke noe i høringen som dokumenterer at det er et stort problem i praksis at arbeidsgivere utnytter en overlegen posisjon til å fastsette urimelige kundeklausuler.

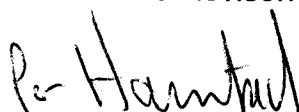
Som påpekt i høringen, kan det være et problem etter gjeldende rett at det er vanskelig for partene å forutse sin rettsstilling (urimelighetssensur etter avtaleloven § 36). Etter vår vurdering vil imidlertid usikkerheten bare bli forsterket med de foreslåtte reglene. Vilkåret om at kundeklausuler krever særlige grunner, er i prinsippet rimelig og akseptabelt. Vi ser likevel et vesentlig problem i at det vil skape unødig og uheldig usikkerhet om muligheten til å inngå og håndheve kundeklausuler. Det vil bryte med det uttalte formålet i høringen om å bidra til bedre forutberegnelighet.

Vi mener at vilkåret om at arbeidstaker skal ha krav på kompensasjon, vil være til hinder for gode og balanserte kundeklausuler i en del tilfeller. Det bør ikke være et vilkår for å kunne inngå gyldige avtaler med kundeklausul i vår bransje. Det foreslåtte minstenivået på kompensasjonen er etter vår oppfatning uansett satt altfor høyt.

Forslagene om at arbeidsgiver etter oppsigelsen skriftlig skal redegjøre for hva som anses å utgjøre særlige grunner og angi hvilke kunder som omfattes av kundeklausulen, medfører nye administrative byrder. Dette blir foreslått uten at kostnaden er vurdert. Nyten er heller ikke særskilt vurdert for kundeklausuler. Nye administrative byrder er dessuten i strid med Regjeringens mål om forenkling for næringslivet.

Revisorforeningen går mot lovregulering av kundeklausuler. Det konkrete forslaget til lovregler er etter vårt syn et uegnet tiltak både for å sikre balanse i forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker og for å bidra til større forutberegnelighet.

Med vennlig hilsen
Den norske Revisorforening

Per Hanstad
Adm. direktør

Harald Brandsås
Fagdirektør